

Victoria Chick (1936-2023) – et kvindeligt fyrtårn i en mandsdomineret fagdisciplin

AF FINN OLESEN

Som fagdisciplin er økonomi generelt mandsdomineret. Ikke mange kvinder har gennem tiderne spillet en afgørende rolle i udviklingen af den økonomiske teori. Der er dog undtagelser. Inden for den post keynesianske skole var Victoria Chick en ganske markant skikkelse for ganske mange år. Som sådan bidrog hun til udviklingen af denne tænkning både teoretisk som også metodologisk. Dette korte essay har til hensigt at belyse især hendes metodologiske opfattelse af økonomi som fag. Som hun selv udtrykte det: 'You cannot simply just do economics. You must consider **how** to do economics'.

Indledning

I januar i år døde Victoria Chick i en alder af 86. Dermed forstummede en af de helt store kvindelige fyrtårnes kritiske røst i den økonomiske fagdisciplin.¹

Victoria Chick var kendt for meget, men hun fremstod især som en af de mest markante post keynesianske tænkere. Om end født og uddannet i Californien, var hun for de fleste en af de helt store engelske økonomer, der siden 1963 havde sin akademiske tilknytning til University College London. Hun var først og fremmest makroøkonom med en særlig interesse for penge- og bankteori og metodologi. Alligevel var hendes hovedfokus i forskningen altid centreret omkring et studie af John Maynard Keynes' forfatterskab², og hvordan inspirationen herfra kunne anvendes til med held at udvikle den post keynesianske tænkning til bedre at kunne forstå, forklare, analysere og fremkomme med relevante løsningsforslag på de mange komplekse økonomiske problemstillinger, som moderne globalt interagerende, realøkonomisk som finansielt, økonomier mere eller mindre regelmæssigt rammes af.

I hendes perspektiv skulle man nok hente inspiration hos Keynes, men hun var al for vidende til at advokere for, at man blot kunne kopiere ham 1:1 fra hans egen samtid til vores meget mere anderledes og komplekse moderne nutid. Som Keynes var evolutionær i sin teoriudvikling, sådan skulle den post keynesianske tænkning også være. Som hun selv påpegede det, så bør denne tænknings forskningskerne være centreret omkring: "to recover the insights of Keynes, Kalecki and their early disciples, to extend those insights beyond the borders set by Keynes's *General Theory* ... and thus to complete the Keynesian Revolution", Chick (1995:20).

Men altid anerkendende, påpegede hun, at det var vigtigt at huske, at "the economy has changed and the fact that economic theory is always context-dependent", Armstrong (2020:7). Eller som Dow (2023:488) beskriver hendes grundsyn: "Because the context evolves, theory needs to adapt accordingly". Så Victoria Chick var konstant på vej fremad i hendes forståelse af økonomi og anvendelsen af økonomisk teori.

Finn Olesen, f. 1959, cand. oec., ph.d., professor i makroøkonomi ved Aalborg University Business School, Aalborg Universitet.

Som den berømte økonom Victoria Chick var, har hun selv været en inspirationskilde for mange. Ihærdig var hendes indsats for at forsøge at få budskabet om Keynes' inspirationskraft og den post keynesianske tænkningens relevans til at gå igennem og videre til den næste generation. I så henseende, som i så mange andre, var hun kendt for at være en meget venlig og hjælpsom person overfor alle.

I dette korte essay om Victoria Chick er der især sat fokus på hendes metodologiske bidrag.³ Hun advokerede altid, at metodologi var nødvendig, når den økonomiske teori skal udvikles og raffineres. Du kan ikke bare beskæftige dig med økonomisk teori, du er nødt til at overveje, *hvordan* du konkret bør tilgå og anvende den økonomiske teori. Har du ikke de metodologiske overvejelser med i din forskningsproces, bliver resultaterne af denne let alene en elfenbenstårnsagtig aktivitet uden den helt store korrespondance til den virkelighed, hvorpå makroteorien nu en gang skal anvendes. Som Victoria Chick pointerede: "I think methodology is terribly important, because people who don't look at that level do ridiculous things", Armstrong (2020:22).

Og her halter det en del for den moderne makroøkonomiske mainstream, var hendes synspunkt. De overser helt betydningen af metodologi. Netop derfor var det også så vigtigt for hende at forsøge at få post keynesianere til at forstå vigtigheden af altid at inddrage metodologiske aspekter i deres økonomiske tænkning. Uden sådanne refleksioner står de dårligt rustet til at forstå en moderne kompleks økonomisk virkelighed på en fornuftig og hensigtsmæssig måde, når de laver deres analyser.

Førend fokus sættes skarpt på de metodologiske aspekter i det efterfølgende, følger der dog i det næste afsnit en kort præsentation af nogle få centrale udvalgte makroteoretiske nedslag i hendes omfattende forfatterskab. Endelig afrundes dette essay med nogle få opsamlende kommentarer.

Pengeteori og makroteori

Også inden for teoretisk økonomi har Victoria Chick sat sine fodspor. Gennem et langt liv har hun bidraget med mange væsentlige publikationer til forståelsen og videreudviklingen af grundlæggende makroteori. Vel nok mest substantielt fremstår i denne forbindelse hendes to bøger *The Theory of Monetary Policy*, fra 1973 og 1977⁴, og *Macroeconomics After Keynes* fra 1983, der gennem tiderne er læst af mange. Især den sidste bog fremstår som et hovedværk i hendes omfattende forfatterskab. Og indholdet heri dokumenterer en klar og anerkendende korrespondance til Keynes' bog fra 1936.

I *The General Theory* fra 1936 præsenterede Keynes nok en analyse, der havde et stort fokus på det korte sigt, men hans økonomiske forståelse rakte nu længere end som så, den indeholdt også det længere sigt. Og huskes skal det jo, at det lange sigt består af en lang række successive kortsigts forløb. Også derfor fokuserede analysen i *The General Theory* på såvel de kortsigtede som de mere langsigtede forventninger. Mens de kortsigtede forventninger set fra en virksomheds perspektiv typisk har at gøre med den aktuelle produktionsplanlægning, så er de mere langsigtede forventninger rettet mod investeringsdannelsen. Som Chick & Jespersen (2023a:190 & 191) formulerer det: "The main analytical outcome of the *GT* is a sequence of short-period equilibria adding up to a long period path-dependent system ... First he varies short-term expectations (output), then also long-term expectations (real investment)".

Af helt indlysende årsager, bliver de snærende bånd, som eksistensen af usikkerhed lægger på virksomhedens økonomiske beslutningstagen, mere betydningsfulde jo længere den relevante tidshorisont er. Jo længere der skal kigges ud i fremtiden, desto mindre af vores viden er på sikker grund. Dermed øges graden af usikkerhed med beslutningshorisontens længde.

Som bekendt kritiserede Keynes sin egen samtid for at opstille en alt for idyllisk fremstilling af, hvordan det økonomiske system i virkeligheden fungerer. Ja, selvfølgelig er udbudsforhold væsentlige og vigtige for, hvorledes det makroøkonomiske udfald i givne situationer bliver. Men at fokusere alene på udbudsmæssige forhold og argumenter er for simpel en tilgang til studiet af relevante makroøkonomiske fænomener. Hertil må man nødvendigvis også inddrage efterspørgselssiden. Som Chick (1983:10) klargørende skriver om selve formålet med *The General Theory*:

The primary purpose of the *General Theory*, and the chief justification for describing its message as a Revolution, was its destruction of Say's Law, the idea that there was no reason for production to stop short of the full-employment level and therefore unemployment was only a transitory phenomenon.

Eller alternativt formuleret; når vi nu ved fra den økonomiske historie, at den makroøkonomiske fortælling generelt ikke er en fortælling om økonomier, der opererer på deres kapacitetsgrænse med en automatisk realisering af en fuld beskæftigelses situation, så er der et behov for en indkomstdannelsesteori, der præcist kan fastlægge bestemmelsen af det makroøkonomiske udfald. Man kan ikke alene lade sig nøje med at stole på effekten og styrken af Adam Smiths usynlige hænder. Markedsmekanismen kan kun i sjældne tilfælde alene med held klare opgaven med at frembringe optimale makroøkonomiske udfald.

En sådan indkomstdannelsesteori var i *The General Theory* givet ved Keynes' effektive efterspørgselsprincip. Dengang som nu, set i et post keynesiansk perspektiv, udgør dette modelrammen inden for hvilken, man skal studere konsekvenserne af de enkeltes adfærdsmæssige økonomiske handlinger, der er foretaget på baggrund af deres individuelle forventninger i et økonomisk miljø, der er kendetegnet ved både usikkerhed som også en mangel på perfekt viden om fremtidige relevante økonomiske forhold.⁵ Og i en sådan bestemmelse af output niveauet må man ikke glemme den rolle, som penge, og finansielle forhold mere generelt, spiller. I modsætning til den klassiske tænkning er den realøkonomiske og den finansielle side af det økonomiske system uløseligt forbundet med hinanden hos Keynes. Uden en aktiv inddragelse i analysen af relevante finansielle aspekter bliver den makroteoretiske forståelse gold og irrelevant.⁶

I så henseende kan man betragte Chick (1983) som en moderne redigeret version af netop *The General Theory*.⁷ Som sådan er der ofte et sammenfald i struktur imellem de to værker. Skal man læse Keynes' bog fra 1936 for første gang, er det nu ikke så dårlig en ide at have Chick (1983) ved hånden. Den giver ofte nogle klargørende argumenter (og grafiske illustrationer), der får Keynes' egne pointer til at fremstå i et klarere lys. Og så slutter Victoria Chick sin bog af med at give en konklusion, der falder ganske godt i tråd med den belysning af hendes metodologiske grundholdning, som præsenteres mere detaljeret i det næste afsnit:

The most obvious conclusion ... [af gennemgangen i bogen] ... is that economic theory is not a body of abstract logical analysis based on general principles applicable to all times and types of economic systems ... But whatever the level of generality attained, the capacity of theories to capture the salient facts must remain under constant review, Chick (1983:360).

Metodologisk set bør man være realist, kritisk vurderende og bred i sin forståelse

Som heterodoks økonom er man på flere stræk i opposition til den herskende makroøkonomiske mainstream forståelse. Mens mainstream økonomer anvender en uniform metodologisk tilgang, er de heterodokse meget mere åbne overfor en bredere forståelse af den relevante metodologiske

forståelsesramme. I deres perspektiv bør man i modsætning til mainstream snarere anlægge en systemtankegang ved studiet af de makroøkonomiske fænomener – et sådant system kan ikke studeres ved blot at fokusere på aktionerne på individplanet alene, man bliver nødt til at betragte systemet under ét. Makroøkonomi er ikke blot en form for anvendt aggregeret mikroøkonomisk forståelse. Makroøkonomi er noget særegent selvstændigt, der bør studeres i sin helhed. Som Victoria Chick skrev, som noget af det sidste, sammen med Jesper Jespersen, så kan fronterne mellem de to lejre trækkes klart op:⁸

the one sees all decisions being taken by individuals, where those individuals are regarded as ‘atoms’ independent of each other. The other, non-reductive view, is that understanding the system as a whole requires looking not only at the elements of the system but also at the connections, and only when the connections are made clear is it possible to discover feedback relations and other intra-system repercussions that result from an event that impinges on the system”, Chick & Jespersen (2023:55).

En sådan betragtningsmåde er helt i overensstemmelse med den forståelse, som Keynes i 1936 forsøgte sig med, da han satte sig som mål at ville revolutionere sin egen samtids økonomiske mainstream forståelse metodologisk såvel som også teoretisk. Som Chick & Jespersen fortolker Keynes:

Keynes’s macroeconomic ‘landscape’ has a dynamic structure without a clearly defined gravitation centre and without any rigid expectation-formation. The macroeconomic system was therefore evolving into an increasingly unknowable future, which methodologically could point towards a path-dependent analysis, op. cit. p. 59.

Et sådant grundsyn på makroøkonomi afspejler sig altid styrende for den post keynesianske tænkning, udtrykt kort ved, at det er helt essentielt afgørende, at man altid har sit fokus på de tre kerneelementer ‘time’, ‘uncertainty’ og ‘money’. Som Chick (2003:320) præciserende skriver: “Time must lead to uncertainty and uncertainty to partial knowledge ... Time, the source of uncertainty, also dictates the open-system mode of theorizing”.

Så er man tro mod Keynes i hans forståelse af, hvor betydningsfuldt det er at have forstået, hvordan usikkerhedens svøbe omkranser al økonomisk adfærdsudfoldelse på en til tider ret restriktionerende facon, må disse elementer altid inddrages i det teoretiske arbejde⁹. Og betinget af sådanne vilkår bør det ikke undre, at det makroøkonomiske udfald i ‘real-life’ sjældent er så harmonisk, at det per automatik er determineret som en helt optimal situation med realisering af et fuldt beskæftigelsesomfang. Og at det faktisk forholder sig sådan – altså at virkeligheden ofte og tit er langt mere disharmonisk og problematisk end lærebøgernes fremstilling – det ved vi jo alle godt; det belærer den økonomiske historie os om med mellemrum.

Derfor er vi nødt til at forstå makroøkonomi som noget dynamisk, der forandrer sig over tid – og af og til endda på en helt uforudsigelig vis. Og ja, økonomer anvender megen ligevægtsteori, men de bør nu også i mindst lige så stor en udstrækning studere forskellige uligevægtsmønstre, er Victoria Chicks grundholdning:

If only equilibrium is acknowledged, not only is there a drastic loss of relevance, but the whole notion of *cause* is removed from economic theorising ... the economy is not a system of simultaneous equations, particular not a static system. Chick (1998:1866 & 2022:109).

Derfor påpeger Chick (2022:110) også, at ”general equilibrium precludes the *possibility* of uncertainty ever playing a role: everything of relevance is endogenized in a timeless framework”.

I lyset af det ovenstående mener Chick (1978) derfor, at Keynes var revolutionerende i valget af analysemetode i *The General Theory*. Hun ser således Keynes definere en tilgang, som er uforenelig med den generelle ligevægtsmetode. I hendes fortolkning går Keynes væk fra en statisk simultan modelramme. I stedet for anvender han i bogen en dynamisk sekventiel modelstruktur, hvor der kan foregå såvel 'false trading' aktiviteter som også være situationer med en egentlig rationering på såvel vare- som faktormarkederne. Som Chick (1978:20) klargørende påpeger, så betød Keynes' nye analysemetode: "the complete overthrow of the static method of solving a set of simultaneous equations, in favour of analysing the results of ... [individuelle] ... decisions which are taken in a well defined sequence, on the basis of information available at the time and forecasts of an uncertain future".

Derfor er den post keynesianske fortolkning også, at Keynes – ligesom de selv gør det – så det makroøkonomiske system som et åbent, socialt, foranderligt og stiafhængigt system. Hos Keynes er det makroøkonomiske system: "open in time ... path-dependent and not necessarily convergent", Chick (2003:317).

At det forholder sig sådan, har Victoria Chick påpeget talrige gange i sine mange bidrag til økonomisk teori og økonomisk metodologi. Grundlæggende må det således anerkendes, at "Macroeconomics is a system embedded in a social system", Chick (2023:149).

I hendes perspektiv skal det økonomiske system derfor altid betragtes som "a network, a structure with connections, within which agents act ... sometimes in ways which lead the system to evolve", Chick (2004:5). Og disse 'forbindelseslinjer' er heller ikke selv stabile over tid; også de udvikler og forandrer sig, er hendes opfattelse. De er derfor "mutable; institutions and behaviour evolve. Ideas change in response to changes in the real world, to discourse and by the exercise of imagination; new ideas can lead to new connections", Chick & Dow (2005:365).

Sådan en systemtankegang indikerer grundlæggende, at

the units of analysis – individuals and all the institutions of society: families, firms, governments etc. – evolve interdependently, changing society and creating new conventions of behaviour ... variables are interrelated, and both variables and their interrelations evolve, in such a way as to evade capture by a closed system of logic", Chick & Dow (2001:712 & 714).

Endelig kunne man spørge, hvad med et mikroøkonomisk fundament for makroteorien? Bør der ikke være et sådant; det er jo den helt centrale kerne i en moderne makroøkonomisk mainstream forståelse? Nok er det givet sådan, at mange heterodokse økonomer har en tilbøjelighed til at svare benægtende på et sådant spørgsmål. Men set fra Victoria Chicks perspektiv er det at anvende en mikroøkonomisk baseret form for argumentation ikke nødvendigvis ødelæggende for en relevant makroøkonomisk forståelse. Pointen hos hende er blot den, at et sådant fundament ikke bør være et såkaldt 'rational choice theoretic' fundament, hvor hele det økonomiske game går ud på at løse et dynamisk optimeringsproblem. For Victoria Chick er et sådant set up ganske irrelevant til at forsøge at fange den kompleksitet, som moderne økonomier nu en gang er kendetegnet af. Og der er da heldigvis også andre måder at designe et mikroøkonomisk fundament for makroteorien på, påpeger hun. Igen bør man kunne sin Keynes. Læs *The General Theory* og lær, at mesteren selv altid gav sine makroudsagn en mikroøkonomisk basis:

In my view, there is no need to reject the idea that macroeconomics should be related to micro decision-making in some way ... The study of decision-making has a legitimate place in macroeconomics. Indeed, the economist widely credited with initiating modern macroeconomics, Keynes, gave considerable attention to the question of individual decisions. But he did not base those decisions on the principles of rational choice theory ... Microdecision-making played a substantial role in Keynes' General Theory, but

the relationship between the micro and macro levels was complex and shifted between different elements of the theory: sometimes micro dominates, sometimes macro.”, Chick (2016:100, 101 & 110).

Et mikroøkonomisk fundament for makroteorien er derfor ikke i sig selv et problem. Det er derimod indholdet af dette, som afgør, om fundament er relevant i henseende til, at man kan rejse en hensigtsmæssig og solid makroøkonomisk bygning på fundamentet, som er i en rimelig korrespondance med de empiriske kendsgerninger fra 'real life'.

Og kompleksiteten i det makroøkonomiske system determinerer også, at systemet ikke kan studeres analytisk korrekt i sin helhed. Det kan ingen overskue. Og det kan ingen relevant makroøkonomisk tilgang med held ej heller gøre. Du er i stedet for, sådan som post keynesianerne som regel gør, nødt til at 'klippe' makroøkonomien op i overskuelige og håndterbare bider, når et givet problem skal analyseres nærmere; du indfører dermed en såkaldt form for analytisk 'semi-closure' i din makroøkonomiske analyse. Bid for bid kan systemet studeres, og samles de enkelte brikker til et hele, så opnår man en helt kuhnsk paradigmatisk referenceramme, hvorfra den konkrete makroøkonomiske verdensforståelse træder frem i lyset for dem, der betragter dette hele. Men man skal selvfølgelig altid være varsom med hensyn til, hvordan man 'klipper' det makroøkonomiske landskab op – man må nødvendigvis jage de for den undersøgte problemstillings vedkommende relevante analytisk betingede 'klip'. Med Chick (2023:152): "the chosen abstraction may be either apt or inappropriate and, if the latter, will yield misleading results".

Derfor er det helt essentielle aspekt ved anvendelsen af en sådan 'semi-closure' approach: "how this is done; reality has to be 'cut up' in some way for analysis, and some cuts make more sense than others", Chick & Dow (2005:378).

Den form for 'klipning', som Keynes illustrerede i sin *General Theory*, var netop en, som gav relevans i henseende til at studere makroøkonomier i ligevægt såvel som også udenfor ligevægt, er Victoria Chicks grundlæggende holdning. Som hun beskrev sin opfattelse af tilgangen i *The General Theory*, så repræsenterede dette værk analytisk set:

a single theory within which are several subsystems, each defined by a change in the *ceteris paribus* assumptions that define its borders. In this sense it is an open system comprising several closed models with different *quaesita* or dependent variables and exploring a different aspect, but they fit together, Chick (2004:11).

En kort afrunding

Som fagdisciplin er økonomi generelt set særdeles mandsdomineret. Og sådan har det egentlig altid været. Ikke mange kvinder har gennem tiderne spillet en afgørende rolle i udviklingen af den økonomiske teori¹⁰. Der er dog undtagelser. Inden for den post keynesianske skole var Victoria Chick således en ganske markant skikkelse i ganske mange år. Som sådan bidrog hun afgørende til udviklingen af denne tænkning både teoretisk som også metodologisk.

Egentlig er alle hendes bidrag gennem et langt forfatterskab forankret i hendes metodologiske forståelse. Uden metodologi ingen relevant økonomisk teori. Og her var det vigtigt, at der var en vis rimelig korrespondance mellem teorien og de empiriske kendsgerninger. Som hun bemærkede i Chick (1995:23 & 1998:1867): "Theory should be realistic abstraction, not models of an imaginary economy ... I for one see economics as defined by its real world subject matter".

Al økonomisk adfærd udfoldes i en historisk kalendertid, og det må man tage konsekvensen af, når man beskæftiger sig med at udvikle den makroøkonomiske teori. Udfoldelsen af

husholdningernes som virksomhedernes økonomiske handlen skal derfor altid betragtes som “a process through historical time. This should be reflected in theory”, Chick (1995:23).

Også derfor er det vigtigt at forstå, at det er en ganske futil opgave at forsøge at jage én og blot én makromodelmæssig forståelsesramme. Det giver simpelthen ingen mening, al den stund at vi ved, at økonomi er dynamisk og altid i mange henseender er kontekstuel determineret. Det gælder, i god overensstemmelse med Keynes selv¹¹, derfor om at være i besiddelse af så god og righoldig en teoretisk som modelmæssig værktøjskasse som overhovedet muligt – kun klædt på præcist sådan, kan man som økonom håbe, at man kan komme til at gøre en positiv forskel. Både i henseende til at kunne bidrage til en relevant teoriudvikling som også i forsøget på at designe de rette økonomisk politiske tiltag til løsning af de mange komplekse problemer, som økonomier igen og igen rammes af.

En uniform metodologisk tilgang kan man ikke med overbevisende argumenter forsvare. Vejen frem må nødvendigvis være mere pluralistisk i sin formulering. Dette følger, jf. Chick (1998:1859), helt logisk af den kendsgerning, at “economics is so complex and interwoven that the achievement of cogent knowledge by any single method is impossible; therefore there is scope and need for a variety of approaches”¹².

Og når man skal vælge den teoretiske vej, ad hvilken man vil gå som økonom, var Victoria Chick ikke i tvivl. For hende var der intet relevant alternativ til den post keynesianske tænkning, når man skal vælge sin teoretiske forståelsesramme. Lad os derfor afslutte dette korte essay med den følgende opfordring til de kommende studerende i økonomi, som hun fremsatte i et interview med Marc Lavoie fra 2018: “If you are convinced that post-Keynesian economics is a good way of thinking, a positive and productive way of thinking, get on with it. What else can you do?”, Lavoie (2020:7).

Referencer

Armstrong, Phil (2020): *Can heterodox economists make a difference?* Edward Elgar.

Chick, Victoria (2023): “Open and closed systems”, fra bogen *Routledge Handbook of Macroeconomic Methodology*, edited by Jesper Jespersen, Victoria Chick and Bert Tieben, Routledge, pp. 144-153.

Chick, Victoria (2022): “Should equilibrium be abandoned by heterodox economists?”, fra bogen *Economic Methodology, History and Pluralism - Expanding Economic Thought to Meet Contemporary Challenges*, edited by Ioana Negru and Penelope Hawkins, Routledge, pp. 108-121.

Chick, Victoria (2016): “On Microfoundations and Keynes’ Economics”, *Review of Political Economy*, 28(1), pp. 99–112.

Chick, Victoria (2004): “On open systems”, *Brazilian Review of Political Economy*, 24(1), pp. 3-17.

Chick, Victoria (2003): “Theory, method and mode of thought in Keynes’s *General Theory*”, *Journal of Economic Methodology*, 10(3), pp. 307-327.

Chick, Victoria (1998): “On knowing one’s place: the role of formalism in economics”, *The Economic Journal*, 108, No. 451, pp. 1859-1869.

Chick, Victoria (1995): “Is there a case for Post Keynesian economics?”, *Scottish Journal of Political Economy*, 42(1), pp. 20-36.

Chick, Victoria (1983): *Macroeconomics after Keynes – A Reconsideration of The General Theory*, Philip Allan Publishers Ltd., Oxford.

Chick, Victoria (1983a): “A Question of Relevance: The *General Theory* in Keynes’s time and ours”, *The South African Journal of Economics*, 51(3), pp. 380-406.

- Chick, Victoria (1978): "The Nature of the Keynesian Revolution: A Reassessment", *Australian Economic Papers*, 17(30), pp. 1-20.
- Chick, Victoria & Dow, Sheila (2005): "The meaning of open systems", *Journal of Economic Methodology*, 12(3), pp. 363-381.
- Chick, Victoria & Dow, Sheila (2001): "Formalism, logic and reality: a Keynesian analysis", *Cambridge Journal of Economics*, 25(6), pp. 705-721.
- Chick, Victoria & Jespersen, Jesper (2023): "Holism and the fallacy of composition in macroeconomics", fra bogen *Routledge Handbook of Macroeconomic Methodology*, edited by Jesper Jespersen, Victoria Chick and Bert Tieben, Routledge, pp. 54-63.
- Chick, Victoria & Jespersen, Jesper (2023a): "Keynes's macroeconomic method", fra bogen *Routledge Handbook of Macroeconomic Methodology*, edited by Jesper Jespersen, Victoria Chick and Bert Tieben, Routledge, pp. 187-196.
- CW (XIV): *The Collected Writings of John Maynard Keynes, Vol. XIV, The General Theory and After, Part II: Defence and Development*, Macmillan Cambridge University Press 1973.
- Dow, Sheila (2023): "Victoria Chick 1936-2023", *The European Journal of the History of Economic Thought*, 30(3), pp. 486-490.
- King, J.E. (2005): "Three Arguments for Pluralism in Economics", *post-autistic economics review*, Issue no. 30, 21 March 2005.
- Kærgård, Niels (2020): "Ellen Andersen 1. marts 1937 – 19. april 2018", *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 2020:2, pp. 1-15.
- Lavoie, Marc (2020): "'If you are convinced that post-Keynesian economics is a good way of thinking, get on with it' – Interview with Victoria Chick", *European Journal of Economics and Economic Policies: Intervention*, 17(1), pp. 1-8.
- Olesen, Finn (2023): "Victoria Chick (1936-2023): An eminent Post-Keynesian Scholar – some retrospective remarks", *Brazilian Keynesian Review*, 9(2), pp. 328-340.
- Olesen, Finn (2023a): "Om usikkerhedens svøbe – version II", *Working Papers - Macroeconomic Methodology, Theory and Economic Policy*, Aalborg University Business School; WP 2023-1.
- Olesen, Finn (2021): "Den besværlige fremtid – om usikkerhedens svøbe", *Erhvervshistorisk Årbog*, 2021:1-2, pp. 120-48.

Noter

¹ For en kort nekrolog, der er skrevet af hendes mangeårige samarbejdspartner indenfor metodologi, penge teori og Keynes-studier, se Dow (2023).

² Som hun selv angav sine interessefelter i et interview med Phil Armstrong fra 2018, så var disse "Money, Keynes and methodology", Armstrong (2020:7).

³ Jf. Olesen (2023), som nærværende essay til dels bygger på, for en mere detaljeret diskussion af Victoria Chicks metodologiske grundholdning.

⁴ I denne bog giver hun en analyse af pengepolitikens muligheder under forskellige teoretiske scenarioer af et traditionelt keynesiansk som også et monetaristisk tilsnit. Dette sker blandt andet inden for de modelmæssige rammer, der er givet af en IS/LM-forståelse, hvor hun præsenterer såvel en statisk som en mere dynamisk belysning af pengepolitikken. Og den 2. udgave vandt faktisk en del udbredelse som lærebog i videregående makroteori flere steder i slutningen af 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne, også på Aarhus Universitet, hvor den indgik i pensum på 1. år af 2. del i mit eget studieforløb i 1980.

⁵ Og denne makroøkonomiske modelramme udfoldes i detaljer i Chick (1983) i kapitlerne 4-6.

⁶ I Chick (1983) behandles penge og andre finansielle aspekter i kapitlerne 9-12.

⁷ Overkommer man ikke at læse hele fremstillingen i Chick (1983), er en art forkortet 'læs let' version af nogle af bogens mest centrale konklusioner præsenteret i Chick (1983a).

⁸ Derfor argumenterer Chick & Dow (2005:378) uddybende for det synspunkt, at metodologisk set har en mainstreamer alene sit fokus på det teoretiske niveau, hvorom det gælder: "At this level, the difference between us is between attempting to understand a complex reality by an open-systems technique which allows for uncertainty and mutability, and the method of closed models based on axioms and which fully specify external and internal forces, respectively".

⁹ Jf. eksempelvis fremstillingen i Olesen (2021 & 2023a).

¹⁰ Således er kun tre kvinder blevet tildelt Nobelprisen i økonomi ud af i alt 93 modtagere. I 2009 fik Elinor Ostrom prisen for "her analysis of economic governance, especially the commons". I 2019 blev den tildelt Esther Duflo (sammen med Abhijit Banerjee og Michael Kremer) for "their experimental approach to alleviating global poverty". Og i år fik Claudia Goldin prisen for "having advanced our understanding of women's labour market outcomes", jf. <https://www.nobelprize.org/prizes/lists/all-prizes-in-economic-sciences/>. Også i en dansk kontekst er det svært at finde mange betydningsfulde kvinder. Blot fire navne springer umiddelbart frem. Ellen Andersen, som blev mest kendt for at være ADAM's 'mor', jf. Kærgård (2020). En anden kendt økonometriker er Katarina Juselius, professor emerita ved KU. Bodil Nyboe Andersen som var direktør i Nationalbanken 1995-2005. Og endelig Nina Smith, som er professor ved AU.

¹¹ Jf. CW (XIV:296): "**Progress** in economics consists almost entirely in a progressive improvement in the choice of models ... Economics is a science in terms of models joined to the art of choosing models which are relevant to the contemporary world".

¹² Og som King (2005) uddybende pointerer: "Economic reality ... is widely believed to be very complicated. The questions that economists ask are therefore inherently difficult, and it is unlikely that they have simple answers ... in a subject as difficult as economics a state of doubt may not be very comfortable, but a state of certainty would be ridiculous".